

ŠIRVINTŲ R. MUSNINKŲ ALFONSO PETRULIO GIMNAZIJA SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos ir jos ikimokyklinio ugdymo skyrių tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijos ir ikimokyklinio ugdymo skyrių bendruomenei (toliau – Gimnazijos bendruomenė) užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, grupės, ugdymo įstaigos, šeimos lygmeniu gimnazijoje ir ikimokyklinio ugdymo skyriuose.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į patyčias ir smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, gimnazijos ir ikimokyklinio ugdymo skyrių pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti.

4. Visi gimnazijos ir ikimokyklinio ugdymo skyrių bendruomenės nariai turi būti supažindinti su Tvarkos aprašu pasirašytinai:

4.1. pedagoginius ir nepedagoginius darbuotojus supažindina gimnazijos direktorius įsigaliojus Tvarkos aprašui;

4.2. mokinius supažindina klasės vadovai, įsigaliojus Tvarkos aprašui, per klasės valandėlę;

4.3. tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina klasės vadovai ir ikimokyklinio ugdymo grupių auklėtojos.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **smurtas** - sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti, įžeisti, įbauginti ar kitaip neigiamai paveikti kitą asmenį. Išskiriamos keturios smurto prieš vaikus formos: fizinis, psichologinis, seksualinis smurtas ir nepriežiūra.

5.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

5.3. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.3.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.3.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.3.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.3.4. **patyčios virtualioje erdvėje**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.4. **smurtą, patyčias patiriantis vaikas** – vaikas, iš kurio yra tyčiojamas;

5.5. **smurtaujantis, besityčiojantis** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.6. **smurtą, patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi;

5.7. **smurto, patyčių stebėtojas** – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias;

5.8. **preveninė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.9. **smurto, patyčių intervencija** – gimnazijos administracijos, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma;

5.10. **smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje ir ikimokyklinio ugdymo skyriuose stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarka parengta vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų“, LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-625 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje patvirtinimo“, Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. 9-896 „Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Širvintų rajono bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašas“, Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos vidaus tvarkos taisyklėmis, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Smurto, patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos administracija, Vaiko gerovės komisijos (toliau VGK) nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. **Gimnazijos vadovas** yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja pavaduotoja ugdymui ir gimnazijos direktoriaus įsakymu paskirti ne mažiau kaip du **Vaiko gerovės komisijos nariai**, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasės vadovų, grupių auklėtojų dėl gimnazijoje ir ikimokyklinio ugdymo skyriuose fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias, atlieka jų analizę;

9.3. remdamiesi apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį VGK posėdyje ir išvadas pristato Pedagogų tarybos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. **Klasės vadovai, grupių auklėtojai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

10.1. kuria psichologiškai saugų klasės, grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje, grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais;

10.2. klasės valandėlių, ugdomųjų veiklų metu aptaria su ugdytiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

10.3. tėvų susirinkimų metu aptaria klasės, grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą smurto ir patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie smurtą ir patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

10.4. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, grupėje, informuoja VGK atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus klasėje, grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

11. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

11.1. specialusis pedagogas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją gimnazijos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus smurto ir patyčių prevencijos tikslais;

11.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams, grupių auklėtojams; bendradarbiaudamas su gimnazijos pedagogais organizuoja prevencinę veiklą.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

12. **Kiekvienas gimnazijos ir ikimokyklinio ugdymo skyriaus darbuotojas**, įtaręs ar pastebėjęs smurtą ar patyčias:

12.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamas tyčiojimusi, gimnazijos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

12.3. **smurto** atveju nedelsdamas apie tai praneša gimnazijos vadovui arba jo įgaliotam asmeniui. Nesant galimybei pranešti gimnazijos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, tiesiogiai praneša savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui (tel. 8 382 53 251) ir (ar) policijai (tel. 112).

12.4. nedelsdamas informuoja klasės vadovą, grupės auklėtoją (jam nesant socialinį pedagogą) ir gimnazijos vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, smurtą;

12.5. nedelsdamas fiksuoja patyčių, smurto atvejį Patyčių ir smurto atvejų registracijos žurnale (priedas Nr. 1);

12.6. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, nedelsdamas suteikia pirmąją pagalbą, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: institucijas (pvz. greitoji pagalba, policija), tėvus (globėjus, rūpintojus), mokyklos darbuotojus;

12.7. įtaręs ar pastebėjęs patyčias virtualioje erdvėje, darbuotojas esant galimybei išsaugo įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių joms sustabdyti (vadovaujasi prieš tai paminėtais punktais – intervencijos žingsniais);

12.8. darbuotojas turi teisę apie patyčias virtualioje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt;

12.9. pastebėjęs ar įtaręs, kad mokinys tyčiojasi iš gimnazijos darbuotojo, nedelsdamas informuoja gimnazijos vadovą ir užpildo tarnybinį pranešimą;

12.10. pastebėjęs ar įtaręs, kad gimnazijos darbuotojas tyčiojasi iš vaiko, nedelsdamas informuoja gimnazijos vadovą ir užpildo tarnybinį pranešimą.

13. **Klasės vadovas, grupės auklėtojas** gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusį smurtą, patyčias:

13.1. patikrina gautą informaciją ir išsiaiškina atvejo aplinkybes;

13.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės vadovais, socialiniu pedagogu nedelsdamas organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

13.3. pasikartojančių patyčių, smurto atveju užpildo pranešimo formą (Priedas Nr.2);

13.4. vykdo tolesnę smurto, patyčių situacijos stebėseną;

13.5. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių, smurto atvejui kreipiasi į atsakingus VGK narius.

14. **Vaiko gerovės komisijos nariai** įvertinę turimą informaciją:

14.1. kviečia VGK posėdį;

14.2. numato intervencijos veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdžiusį ugdytinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

14.3. informuoja gimnazijos vadovą ar jo įgaliotą asmenį apie esamą situaciją;

14.4. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, esant poreikiui organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, veiksmų plano koregavimui;

14.5. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Širvintų rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo.

15. **Mokinys**, patyręs patyčias arba jas pastebėjęs:

15.1. nedelsdamas praneša klasės vadovui;

15.2. nesant klasės vadovo praneša socialiniam pedagogui, Vaiko gerovės komisijos nariui, kitam gimnazijos darbuotojui.

16. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)**, sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

16.1. nedelsdami (telefonu ar kitu būdu) informuoja klasės vadovą, grupės auklėtoją, gimnazijos direktorių;

16.2. jei besityčiojantis asmuo yra gimnazijos darbuotojas, nedelsdami (telefonu ar kitu būdu) informuoja gimnazijos direktorių arba jo įgaliotą asmenį;

16.3. sužinoję apie viešą patyčių virtualioje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio nepilnamečio ugdytinio tėvai (globėjai, rūpintojai) turi teisę pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

19. **Gimnazijos vadovas**, sužinojęs apie patyčių ar smurto atvejį, nedelsdamas imasi priemonių įstatymu numatyta tvarka:

19.1. vaikų tarpusavio patyčių ar smurto atveju užtikrina šiame tvarkos apraše numatytų priemonių vykdymą;

19.2. darbuotojo patyčių ar smurto vaiko atžvilgiu atveju nedelsdamas nušalina darbuotoją nuo pareigų vykdymo ir organizuoja tarnybinį patikrinimą įstatymų nustatyta tvarka;

19.3. vaiko patyčių gimnazijos darbuotojo atveju kreipiasi į teisėsaugos institucijas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu, jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

28. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje, Mano dienyne.

Širvintų rajono Musninkų Alfonso Petručio gimnazija
Patyčių ir smurto atvejų registracijos žurnalas

Data	Įvykis	Prevencinių veiksmų taikymas (kokių veiksmų imtasi)	Užpildžiusio asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas

**ŠIRVINTŲ R. MUSNINKŲ ALFONSO PETRULIO GIMNAZIJOS
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ, PATYČIAS FORMA**

_____
Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą, patyčias:	
Kada įvyko smurtas, patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas, patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ <i>Fizinės</i> : vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ <i>Socialinės</i> : įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ <i>Elektroninės</i> : patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);	
☐ <i>Kiti pastebėjimai</i> (įrašyti) _____.	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio smurtą, patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė (grupė):	
Vaiko/-ų, <i>kuris smurtavo ar tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, klasė (grupė):	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio smurtą ar patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė (grupė):	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio planas su:

Vaiku, patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

GIMNAZIJOS DARBUOTOJO VEIKSMŲ SEKA, KAI VAIKAIS GALIMAI PATYRĖ SMURTĄ AR PATYČIAS ARTIMOJE APLINKOJE

